

Як малим фермерським господарствам з утримання ВРХ досягти відповідності вимогам законодавства до благополуччя сільськогосподарських тварин?

Практичні кейси

Березюк Олександр,

дорадник Проєкту створення сімейних молочних ферм

Зміни – це природний і невід'ємний процес розвитку суспільства

Вибір правильної стратегії адаптації до змін допомагає не лише виживати, а і розвиватися.

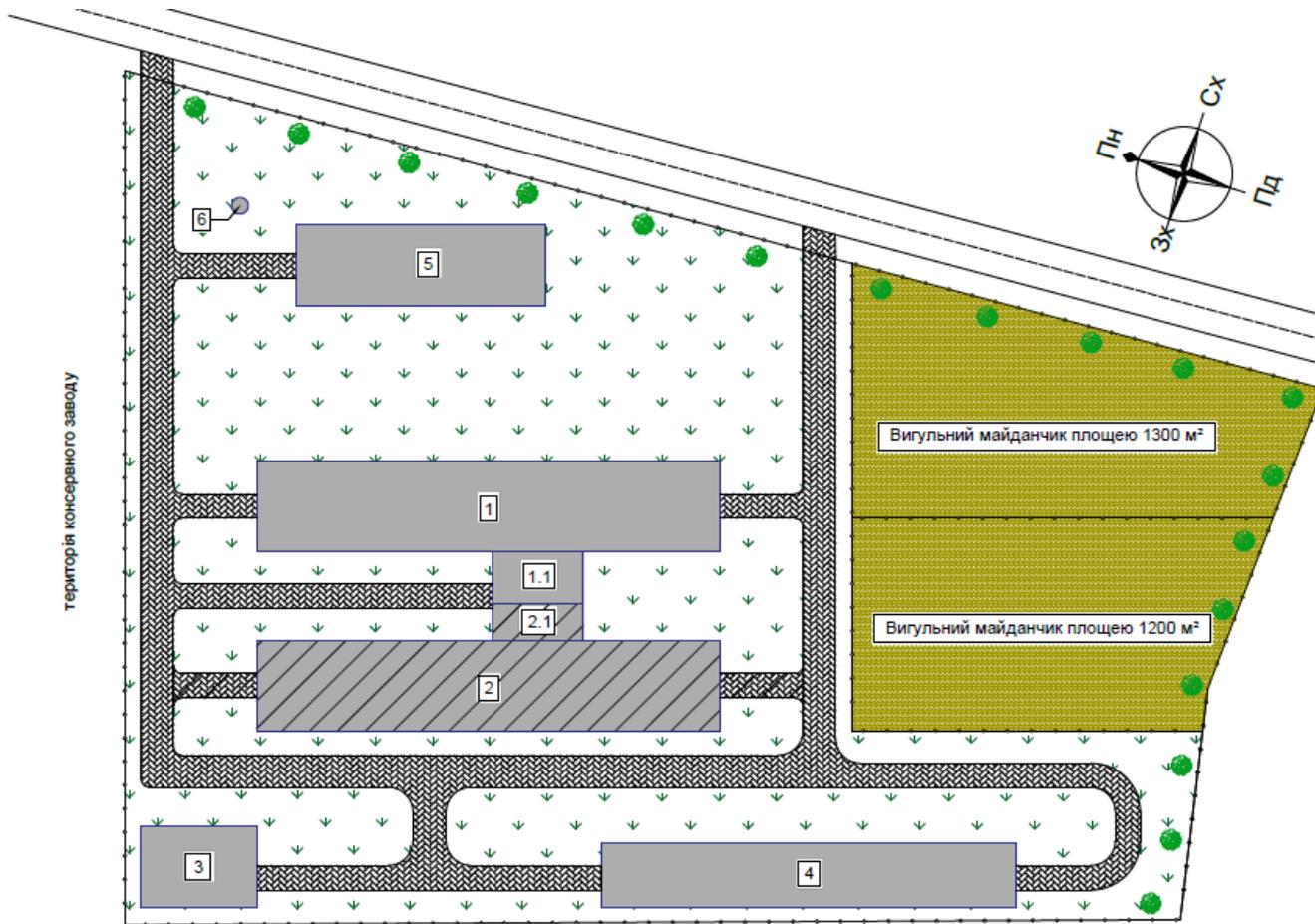
Тому:

- Приймаємо зміни як частину життя
- Вивчаємо і аналізуємо зміни
- Шукаємо можливості, а не загрози.
- Плануємо роботу
- Вчимося і навчаємо
- Відкриваємо нові можливості

Основні системи утримання ВРХ в невеликих ФГ

- Прив'язна
- Безприв'язно-боксова
- Безприв'язна з відкритими місцями для пересування (телята від 4-х тижнів, сухостійні корови)

Навіть найменші помилки в проектуванні призводять до значних витрат на їх виправлення

Найменування	Одиниця вимірювання	Кількість
Загальна площа земельної ділянки	га	1,15
Площа під будівлями та спорудами	га	0,225
Щільність забудови	%	19,6
Відсоток озеленення	%	71,5

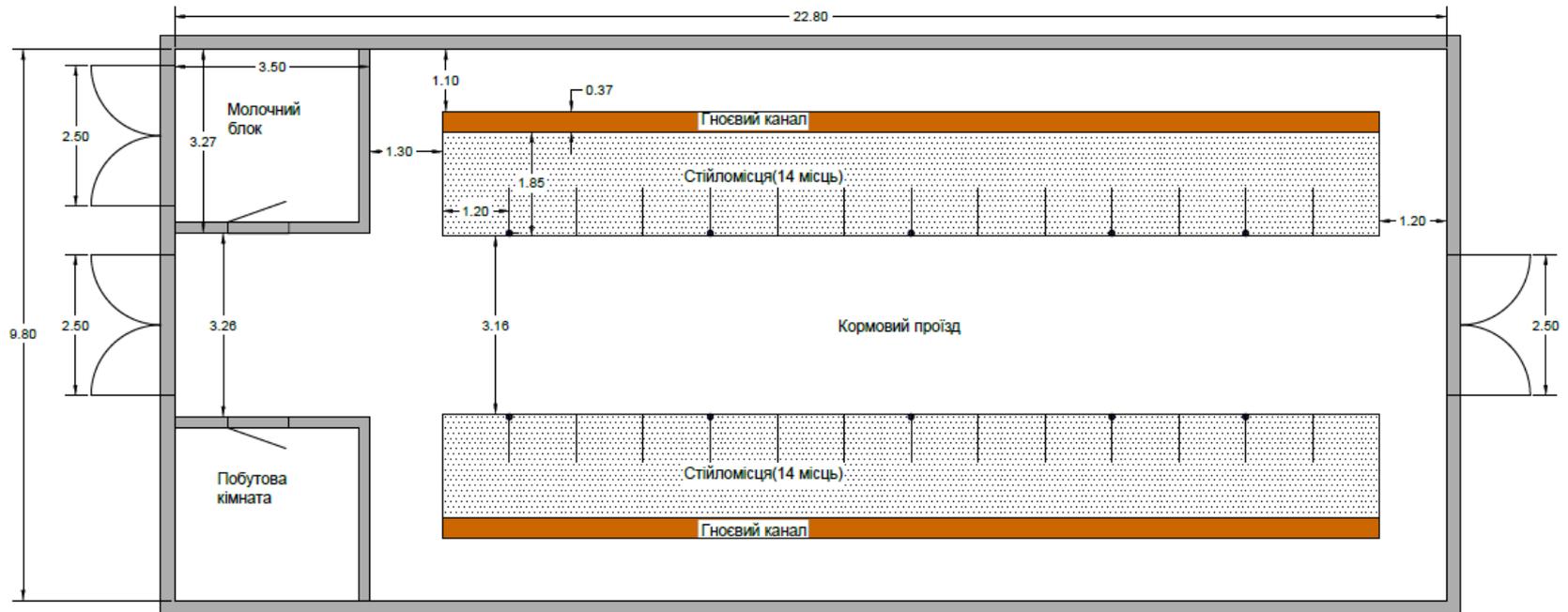
Експлікація

Позначення	Назва
1	приміщення на 48 стійломісць дійних корів, утримання сухостійних корів та молодиків
1.1	виробничо-побутове приміщення корівника
2	нарощення потужності ферми на перспективу
2.1	нарощення потужності ферми на перспективу
3	склад концентрованих кормів
4	складна наземна траншея (вмістимість 600-650 тонн)
5	навіс для сіна (вмістимість 90-100 тонн)
6	водонапірна вежа

Умовні позначення

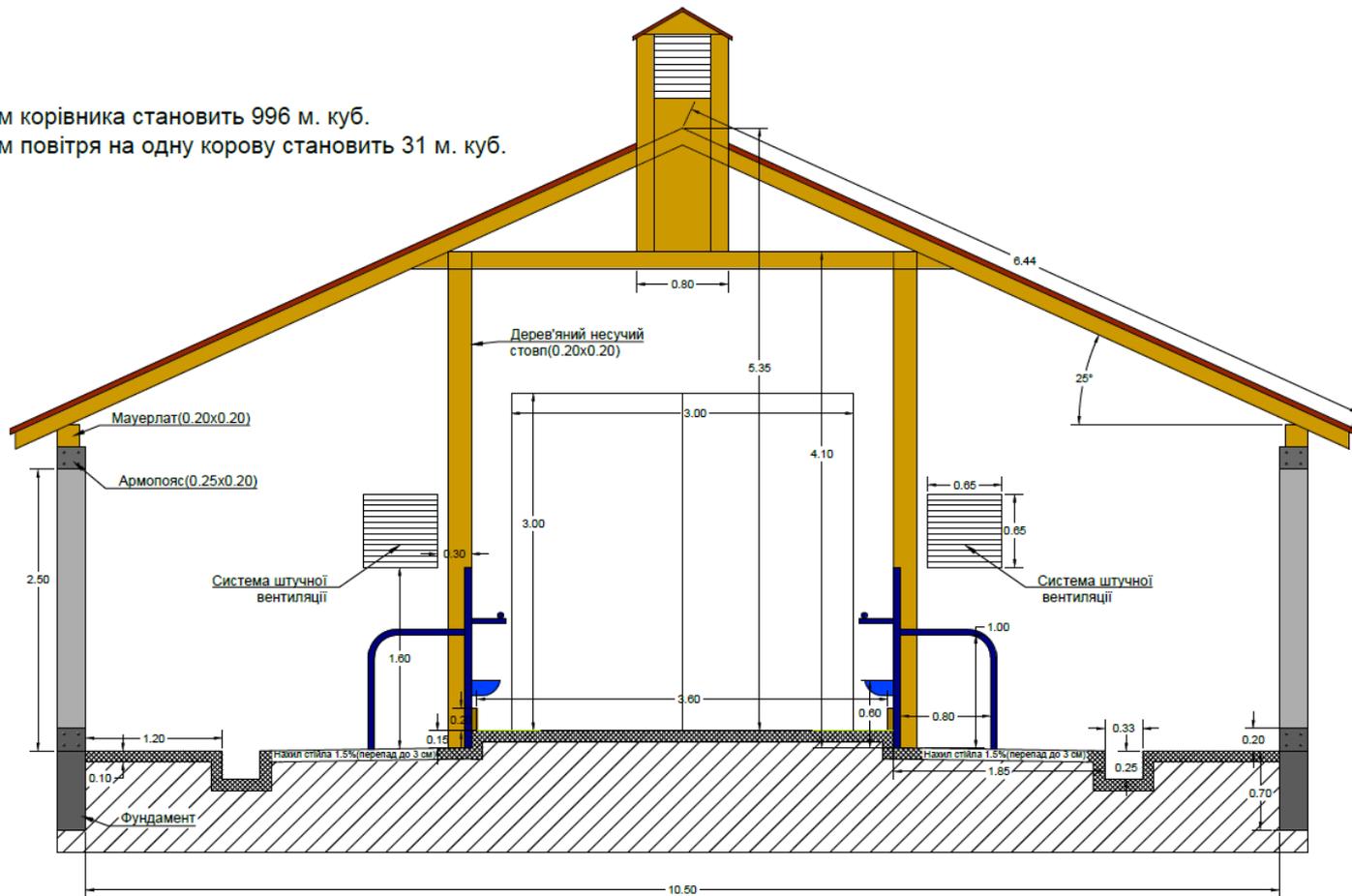
Позначення	Назва
	будівлі та споруди
	будівництво на перспективу
	дорога з твердим покриттям
	огорожа
	зелені насадження
	озеленення

Прив'язне утримання

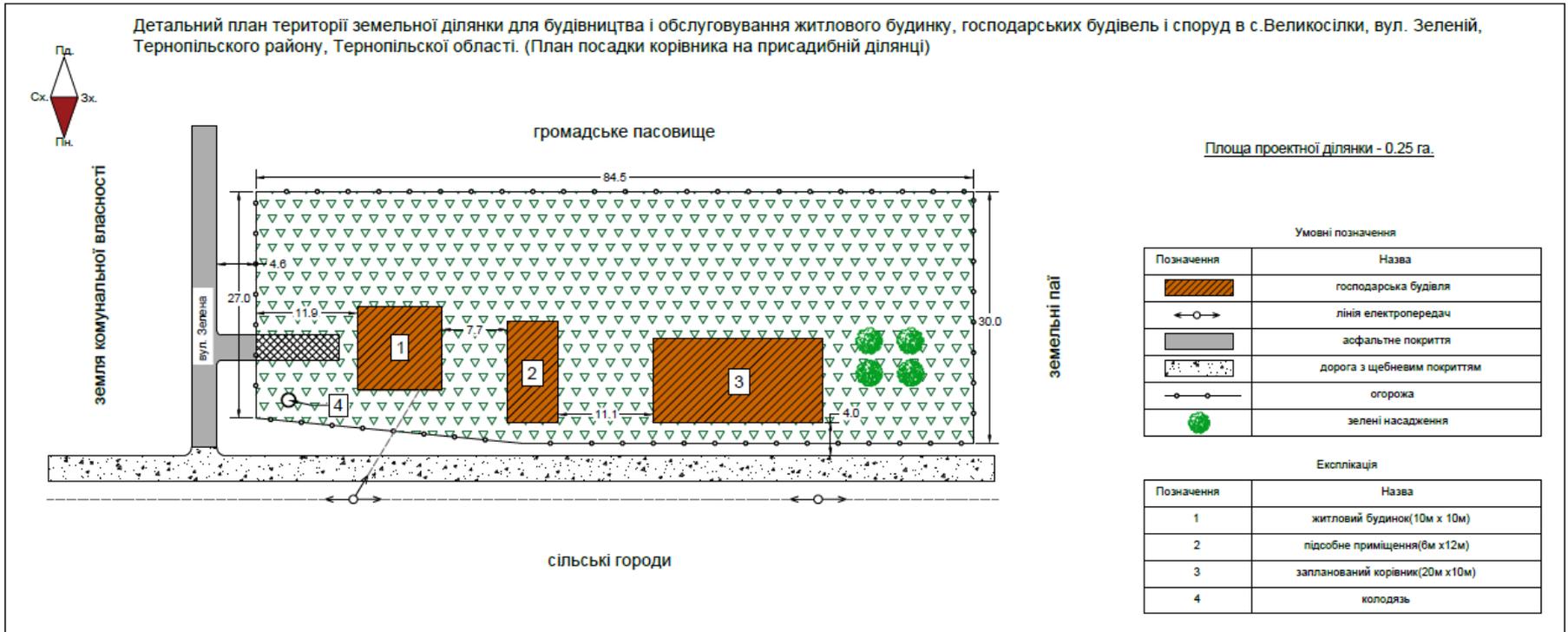
- Розмір боксу 1,20 м * 1,85 м (може варіюватись залежно від розміру корів)
- Покриття підлоги боксу – гумовий або ЕВА килимок + підстилка
- Ширина проходів 1,10 – 1,30 м
- Підлога – бетон, або інша рівна, тверда і нековзка поверхня. Переходи через гноєві канали закриті трапами
- Ухил підлоги стійла – 1,5% до гноєвого каналу
- Матеріал стін – будівельні блоки оштукатурені, або інші матеріали, що відповідають вимогам (не гігроскопічні, легко очищаються, не травматичні)

Об'єм корівника становить 996 м. куб.
Об'єм повітря на одну корову становить 31 м. куб.

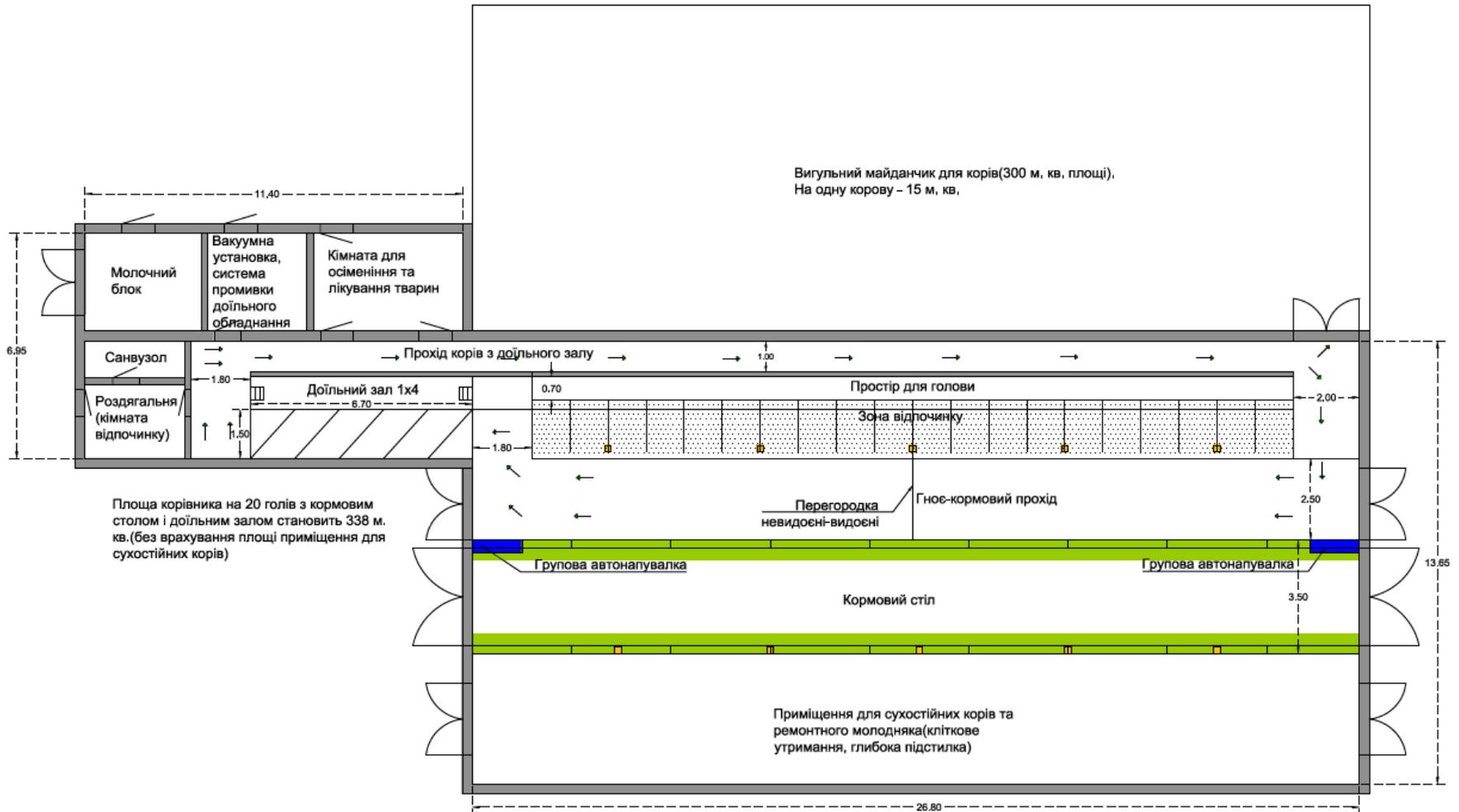
Стійлове обладнання з хольною трубою. Привязь, що забезпечує достатньо свободи для зручного відпочинку та споживання корму.
Приточно-витяжна вентиляція комбінована (природна + штучна).
Основне освітлення комбіноване (природне + штучне) – 180-200лк на к.ст., нічне освітлення, аварійне освітлення (ліхтар, генератор, зарядна станція).
Кормовий стіл (покриття - керамічна плитка, або наливна полімерна підлога).
Перекрыття будівлі – обов'язково з утеплювачем.

Доступ до пасовища

Доступ до пасовища компенсує коровам обмеження в русі, які накладає прив'язне утримання. На пасовищі коровам забезпечений доступ до води та затінку

Безприв'язно-боксове утримання

Безприв'язно-боксове утримання

- Розміри боксу для відпочинку 1,20*1,85 м. Обмежуються перегородками.
- Загальна довжина боксу з врахуванням місця для маху головою:
 - 2,60 - 2,70 м (бокси голова до голови)
 - 2,80 – 2,90 м (бокси голова до стіни)
- Покриття боксу – гумовий килимок + підстилка, або глибока підстилка
- Проходи шириною 1,80 -2,00 м. Без виступаючих гострих частин. Підлога рівна, бетон або інше тверде і нековзке покриття.
- Поїлки групові – чим більше, тим краще. Але не менше двох, що розташовані з протилежних частин приміщення. Біля поїлок достатньо місця для доступу до них тварин.
- Кормовий стіл – по фронту від 0,8 м на корову

Антирейтинг причин травмування ВРХ в невеликих господарствах

1. Нерівна або слизька підлога в корівнику. Відсутність захисних трапів в місцях переходу через гноєві канали або інші перепади висоти підлоги. Слизька поверхня землі при виході з корівника
2. Сторонні травмонебезпечні (в першу чергу металеві) домішки в кормах
3. Дефекти стійлового обладнання, незадовільний стан покриття та недостатня кількість підстилки в місцях відпочинку
4. Недостатня ширина проходів, недостатні розміри стійломісць
5. Травмування гострими, виступаючими частинами огорожувальних конструкцій, кормового столу та рухомими частинами обладнання
6. Несправність, неправильне регулювання обладнання
7. Погане освітлення
8. Електротравми – не було жодної

Чи реально впровадити вимоги до благополуччя тварин власнику невеликої ферми?

Для практичного їх втілення законодавства про благополуччя тварин на вашій фермі потрібно:

- Вивчити вітчизняне законодавство, що регулює питання благополуччя тварин
- **Провести оцінку технічної відповідності вашої ферми цим вимогам**
Чек-листи самооцінки ферми Вам в допомогу.

За необхідності залучіть консультанта

- Спланувати об'єми робіт, порядок їх виконання та витрати на технічні зміни (реконструкція/будівництво приміщень і споруд, технічне переоснащення...) та документування виконаних робіт і понесених витрат

Держпідтримка (надіємось що буде), програми ЄС, грантові програми

- **Навчання персоналу**
- Аналіз організації робіт, профілактичних і лікувальних заходів та ведення документації на фермі
- Запровадження внутрішнього аудиту на фермі

Головне питання:

Чи готові фермери прийняти ці вимоги ментально?

Чек-лист самооцінки благополуччя с.г. тварин при утриманні на молочних фермах

СІМЕЙНІ
МОЛОЧНІ
ФЕРМИ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ТВАРИНИ

№ з/п	Наказ №224 від 08.02.2021 «Загальні вимоги до благополуччя сільськогосподарських тварин під час їх утримання»	Рекомендована періодичність контролю	Результат контролю		Коментар
			Так	Ні	
1	Вживаються всі необхідні заходи, передбачені законодавством України, з метою забезпечення благополуччя сільськогосподарських тварин, та не завдають їм невинновданого болю, страждань або травм (п.5).	ПОСТІЙНО			
2	Огляд тварин на фермі проводиться з частотою, що забезпечує уникнення і запобігання страждань тварин. Забезпечено достатнє освітлення для проведення повноцінного огляду незалежно від пори доби (п.7).	Не менше 1 разу на день			Для телят, що утримуються в приміщеннях не менше 2 разів на день
3	Догляд за сільськогосподарськими тваринами здійснює достатня кількість кваліфікованого персоналу, що володіє відповідними знаннями та навичками (п. 8).	ПОСТІЙНО			
4	Хворим або травмованим тваринам невідкладно надається належний догляд та/або лікування (п.9).	ПОСТІЙНО			
5	У разі потреби хворих та/або травмованих сільськогосподарських тварин ізолюють у призначеному для цього місці з дотриманням відповідних умов утримання, що включають у себе забезпечення сухою і зручною підстилкою в достатній кількості, а також періодичний огляд (п.9).	За потреби			Хворих оглядає призначений персонал залежно від схем лікування, але не менше 1 разу на день. Телят у приміщеннях не менше 2 разів на день.
6	Не обмежують свободу пересування сільськогосподарських тварин у спосіб, що може завдавати їм невинновданих страждань або може травмувати їх (п.10).	ПОСТІЙНО			Вимоги різняться залежно від типу утримання.
7	При постійному або періодичному утриманні сільськогосподарських тварин на прив'язі або обмеженні їх пересування, тваринам забезпечують простір, що задовольняє їх фізіологічні та етологічні потреби (п.10).	ПОСТІЙНО			
8	Будівельні конструкції приміщень і споруд, а також обладнання, з якими контактують тварини, виконані без гострих країв та з матеріалів що унеможливають травмування тварин. Матеріали та обладнання легко очищати, мити і дезінфікувати (п.11, 12).	ПОСТІЙНО			
9	Параметри мікроклімату (швидкість руху повітря, відносна вологість повітря, концентрація пилу та шкідливих газів, освітленість) в місцях утримання тварин підтримуються в межах показників, що не завдають шкоди сільськогосподарським тваринам (п.13).	ПЕРІОДИЧНО			Не рідше 1 разу на місяць при утриманні ВРХ та/або телят в приміщенні. Періодичність встановлює оператор ринку відповідно ризик-орієнтованого підходу.
10	Тварини не утримуються в темряві, або постійно виключно з штучним освітленням (п.14).	ПОСТІЙНО			

Чек-лист самооцінки благополуччя с.г. тварин при утриманні на молочних фермах

СІМЕЙНІ
МОЛОЧНІ
ФЕРМИ

№ з/п	Наказ №224 від 08.02.2021 «Загальні вимоги до благополуччя сільськогосподарських тварин під час їх утримання»	Рекомендована періодичність контролю	Результат контролю		Коментар
			Так	Ні	
11	При утриманні тварин поза будівлями забезпечується захист від несприятливих погодних умов, хижаків та інших ризиків для здоров'я та благополуччя тварин (п.15)	ПОСТІЙНО			
12	Автоматичне та механічне обладнання в місцях утримання тварин регулярно оглядається та підтримується в справному стані (п.16, 17).	Не менше одного разу на добу			Вимога не діє за умов вільно-вигульного утримання.
13	Раціон сільськогосподарських тварин є повноцінним і збалансованим відповідно до їх віку і виду, у кількості, достатній для підтримання здоров'я сільськогосподарських тварин на належному рівні і задоволення їх фізіологічних потреб. Корм, вода та інші рідини для сільськогосподарських тварин, не містять речовин або домішок, що можуть завдати їм невинуватених страждань або травмувати (п.18).	ПОСТІЙНО			Оцінка за animal-baste підходом із репрезентативною вибіркою.
14	Спосіб годування не завдає непотрібних страждань і не може травмувати сільськогосподарських тварин (п.18).	ПОСТІЙНО			Залежно від типу годівлі є певні особливості під час контролю.
15	Сільськогосподарські тварини мають доступ до кормів і води з інтервалами, що відповідають їх фізіологічним потребам. (п.19). Сільськогосподарські тварини мають доступ до води в належній кількості або мають можливість задовольнити свої потреби у споживанні рідини в інший спосіб (п.20).	ПОСТІЙНО			
16	Обладнання для годівлі і напування спроектоване, сконструйоване і розміщене у спосіб, що мінімізує забруднення кормів і води, а також запобігає шкідливим наслідкам конкуренції між сільськогосподарськими тваринами за доступ до кормів і води (п.21).	ПОСТІЙНО			
17	Застосовуються ветеринарні лікарські засоби, використання яких дозволено в Україні і які, не справляють негативного впливу на здоров'я та благополуччя сільськогосподарських тварин (п.22).	ПОСТІЙНО			Внутрішній контроль здійснюється спеціально підготовленим персоналом, або уповноваженою особою.
18	Природне або штучне розведення сільськогосподарських тварин, що спричиняють або можуть спричинити їх страждання та/або травмування не застосовується (п.24).	ПОСТІЙНО			
19	Ведеться електронний та/або паперовий облік відомостей про лікування тварин, у тому числі про застосування ветеринарних лікарських засобів (період і кількість), а також про кількість загинулих сільськогосподарських тварин, виявлених під час кожного огляду (п.26).	ПОСТІЙНО			

Чек-лист самооцінки благополуччя с.г. тварин при утриманні на молочних фермах. Телята

СІМЕЙНІ
МОЛОЧНІ
ФЕРМИ

Чек-лист самооцінки благополуччя тварин при утриманні на молочних фермах

ТЕЛЯТА

№ з/п	Наказ №224 від 08.02.2021 «Вимоги до благополуччя телят під час їх утримання»	Рекомендована періодичність контролю	Результат контролю		Коментар
			Так	Ні	
1	Бокси, а також обладнання, з якими контактують телята, не завдають їм шкоди та/або не травмують їх. Матеріали і обладнання такі, що легко очищаються, мийються і дезінфікуються.	ПОСТІЙНО			
2	Параметри мікроклімату (швидкість руху повітря, відносна вологість повітря, концентрація пилу та шкідливих газів, освітленість) в місцях утримання телят підтримуються в межах показників, що не завдають шкоди телятам.	ПОСТІЙНО			Особливу увагу приділяють телятам, які утримуються у приміщеннях.
3	Системи вентиляції тваринницьких приміщень забезпечують циркуляцію, рівень запиленості, температуру та відносну вологість повітря, а також концентрацію газів у межах прийнятних для здоров'я телят норм, визначених законодавством України.	ПОСТІЙНО			Контроль параметрів за ризик-орієнтованим підходом відповідно до внутрішньої процедури.
4	Автоматичне та механічне обладнання в місцях утримання телят перевіряють не менш як один раз на добу та підтримується в справному стані.	Один раз на добу			
5	Телята не утримуються у постійній темряві. В приміщенні функціонує належне природне та штучне освітлення.	ПОСТІЙНО			Доказова база – це записи із реєстрацією тривалості світлового дня та повного затемнення. Особливі умови – це вільно-вигульне утримання.
6	Телят, утримуваних у тваринницьких приміщеннях, оглядають не менш як два рази на добу, а телят, утримуваних поза тваринницькими приміщеннями - один раз на добу.	Один, Два рази на добу			
7	Телятам, що проявляють симптоми та/або ознаки хвороби, або отримали травму, негайно надають відповідне лікування. У разі потреби хворих та/або травмованих телят переводять в окреме місце з дотриманням відповідних умов утримання, що включає в себе забезпечення сухою і зручною підстилкою в достатній кількості, а також періодичний огляд.	ПОСТІЙНО			Доказова база – амбулаторний журнал ветеринара чи параветеринара
8	Приміщення для утримання телят спроектовані і побудовані у спосіб, що дає можливість телятам вільно лягати, відпочивати, вставати і доглядати за собою.	ПОСТІЙНО			
9	Площа для безперешкодного пересування кожного теляти, за умови утримання його у групі, становить: 1) для теляти живою масою менш як 150 кг - не менш як 1,5 м ² ; 2) для теляти живою масою від 150 кг до 220 кг - не менш як 1,7 м ² ; 3) для теляти живою масою 220 кг і більше - не менш як 1,8 м ² .	ПОСТІЙНО			

Чек-лист самооцінки благополуччя с.г. тварин при утриманні на молочних фермах. Телята

СІМЕЙНІ
МОЛОЧНІ
ФЕРМИ

Чек-лист самооцінки благополуччя тварин при утриманні на молочних фермах

ТЕЛЯТА

№ з/п	Наказ №224 від 08.02.2021 «Вимоги до благополуччя телят під час їх утримання»	Рекомендована періодичність контролю	Результат контролю		Коментар
			Так	Ні	
1	Бокси, а також обладнання, з якими контактують телята, не завдають їм шкоди та/або не травмують їх. Матеріали і обладнання такі, що легко очищаються, миються і дезінфікуються.	ПОСТІЙНО			
2	Параметри мікроклімату (швидкість руху повітря, відносна вологість повітря, концентрація пилу та шкідливих газів, освітленість) в місцях утримання телят підтримуються в межах показників, що не завдають шкоди телятам.	ПОСТІЙНО			Особливу увагу приділяють телятам, які утримуються у приміщеннях.
3	Системи вентиляції тваринницьких приміщень забезпечують циркуляцію, рівень запиленості, температуру та відносну вологість повітря, а також концентрацію газів у межах прийнятних для здоров'я телят норм, визначених законодавством України.	ПОСТІЙНО			Контроль параметрів за ризик-орієнтованим підходом відповідно до внутрішньої процедури.
4	Автоматичне та механічне обладнання в місцях утримання телят перевіряють не менш як один раз на добу та підтримується в справному стані.	Один раз на добу			
5	Телята не утримуються у постійній темряві. В приміщенні функціонує належне природне та штучне освітлення.	ПОСТІЙНО			Доказова база – це записи із реєстрацією тривалості світлового дня та повного затемнення. Особливі умови – це вільно-вигульне утримання.
6	Телят, утримуваних у тваринницьких приміщеннях, оглядають не менш як два рази на добу, а телят, утримуваних поза тваринницькими приміщеннями - один раз на добу.	Один, Два рази на добу			
7	Телятам, що проявляють симптоми та/або ознаки хвороби, або отримали травму, негайно надають відповідне лікування. У разі потреби хворих та/або травмованих телят переводять в окреме місце з дотриманням відповідних умов утримання, що включає в себе забезпечення сухою і зручною підстилкою в достатній кількості, а також періодичний огляд.	ПОСТІЙНО			Доказова база – амбулаторний журнал ветеринара чи параветеринара
8	Приміщення для утримання телят спроектовані і побудовані у спосіб, що дає можливість телятам вільно лягати, відпочивати, вставати і доглядати за собою.	ПОСТІЙНО			
9	Площа для безперешкодного пересування кожного теляти, за умови утримання його у групі, становить: 1) для теляти живою масою менш як 150 кг - не менш як 1,5 м ² ; 2) для теляти живою масою від 150 кг до 220 кг - не менш як 1,7 м ² ; 3) для теляти живою масою 220 кг і більше - не менш як 1,8 м ² .	ПОСТІЙНО			

Чек-лист самооцінки благополуччя с.г. тварин при утриманні на молочних фермах. Телята

СІМЕЙНІ
МОЛОЧНІ
ФЕРМИ

№ з/п	Наказ №224 від 08.02.2021 «Вимоги до благополуччя телят під час їх утримання»	Рекомендована періодичність контролю	Результат контролю		Коментар
			Так	Ні	
19	Телята віком старше двох тижнів мають доступ до достатньої кількості свіжої питної води або мають можливість задовільнити власні потреби в рідині, споживаючи інші рідини. У спекотну погоду або для хворих телят свіжа питна вода є доступною постійно.	ПОСТІЙНО			
20	Системи для відгодівлі і напування телят спроектовані, сконструйовані, розміщені і обслуговуватися у спосіб, що мінімізує забруднення кормів і води для телят.	ПОСТІЙНО			
21	Кожне теля отримує молозиво великої рогатої худоби якнайшвидше після народження, але не пізніше як через перші шість годин свого життя.	ПОСТІЙНО			
22	Персонал, який доглядає за телятами, пройшов навчання з питань благополуччя телят.	ПОСТІЙНО			

Дякую за увагу

